

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра гуманітарних і соціальних дисциплін
НІЖИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИКОЛИ ГОГОЛЯ
Кафедра політології, права та філософії
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
Кафедра політичних наук і права**

ПОЛІТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**24 лютого 2022 р.
м. Полтава**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра гуманітарних і соціальних дисциплін
НІЖИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИКОЛИ ГОГОЛЯ
Кафедра політології, права та філософії
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
Кафедра політичних наук і права**

ПОЛІТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
III ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

24 лютого 2022 р., м. Полтава

Полтава
2022

УДК 32
П 50

Редакційна колегія:

Шаравара Тамара, проректор з науково-педагогічної роботи і перспективного розвитку Полтавського державного аграрного університету, доктор історичних наук, професор, голова редакційної колегії;

Дорогань-Писаренко Людмила, декан факультету обліку та фінансів, професор кафедри економічної теорії та економічних досліджень Полтавського державного аграрного університету, кандидат економічних наук, професор;

Сизоненко Наталія, завідувач кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін Полтавського державного аграрного університету, кандидат філологічних наук, доцент;

Ільченко Алла, доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін Полтавського державного аграрного університету, кандидат педагогічних, доцент;

Макарець Світлана, доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін Полтавського державного аграрного університету, кандидат історичних наук, доцент;

Некряч Анастасія, професор кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін Полтавського державного аграрного університету, доктор політичних наук, професор;

Подлесна Ганна, доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін Полтавського державного аграрного університету, кандидат психологічних наук, доцент;

Помаз Юлія, доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін Полтавського державного аграрного університету, кандидат історичних наук, доцент;

Приходько Сергій, доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін Полтавського державного аграрного університету, кандидат політичних наук, доцент.

Затверджено до друку вченою радою факультету обліку та фінансів Полтавського державного аграрного університету (протокол № 6 від 07.02.2022 р.).

УДК 32   **Політичні трансформації сучасного суспільства** : зб. матеріалів
П 50   **ІІІ** Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 24 лютого 2022 р.).
Полтава : ПДАУ, 2022. 187 с.

До збірника ввійшли тези доповідей докторів, кандидатів наук, викладачів, докторантів, аспірантів, студентів, подані до організаційного комітету ІІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції «Політичні трансформації сучасного суспільства».

На основі міждисциплінарного підходу розглянуто кардинальні суспільно-політичні зрушення на глобальному та локальному рівнях, проаналізовано соціально-економічні, культурні, освітні трансформаційні процеси й модернізацію політичної системи.

Для науковців, викладачів закладів вищої освіти, аспірантів, докторантів, здобувачів вищої освіти ступенів вищої освіти бакалавр, магістр.

Тексти доповідей публікуються в авторській редакції. За науковий зміст і якість поданих матеріалів, наведені факти та статистичні дані відповідають автори, а також наукові керівники (для студентів та аспірантів).

© ПДАУ, 2022

© Автори статей, 2022

ЗМІСТ

ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ І ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ: ДИНАМІКА ЗМІН

Бакланова Наталія. РОЛІ ПОЛІТИЧНОЇ УЧАСТІ У ТРАНСФОРМАЦІЇ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА	9
Бойда Андрій. ФОРМУВАННЯ ІНСТИТУТУ ГЛАВИ ДЕРЖАВИ У ПРИДНІСТРОВ'Ї ЯК ЗАСІБ ЛЕГІТИМАЦІЇ САМОПРОГОЛОШЕНОЇ КВАЗІРЕСПУБЛІКИ	13
Волошина Яна. ПОЛІТИЧНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	17
Ворона Петро. МІСЦЕВІ ВИБОРИ У КРАЇНАХ СХІДНОЇ ЄВРОПИ: ПОСТТОТАЛІТАРНИЙ ДОСВІД МУНІЦИПАЛЬНОЇ ДЕМОКРАТІЇ	21
Карагіоз Руслан. ВИКОРІНЕННЯ НЕФОРМАЛЬНИХ ДЕСТРУКТИВНИХ ПРАКТИК В УКРАЇНІ ЯК РУШІЙНА СИЛА КОНСТРУКТИВНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ	28
Кір'ян Олександр. УЧАСТЬ ТА ПАРТНЕРСТВО ЯК ПІДґРУНТЯ ЛЕГІТИМНОСТІ ТА УСПІШНОСТІ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ	30
Кобець Юлія. ПОЛІТИЧНИЙ РИЗИК ЯК КРИТЕРІЙ ФУНКЦІОНАЛЬНОСТІ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ	37
Обифіст Володимир. ФОРМИ ПОЛІТИЧНОЇ УЧАСТІ: ДЕМОКРАТИЧНА ПРАКТИКА	41
Поліщук Ігор. ЕВОЛЮЦІЯ СВІТОВОЇ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ	44
Приходько Сергій, Гергель Анастасія. МЕХАНІЗМИ ЛЕГІТИМАЦІЇ ВЛАДИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	48

Скрипченко Валерія.
РОЛЬ КОМУНІКАЦІЙ В УПРАВЛІННІ ПОВЕДІНКОЮ 52

Фросіняк Руслан.
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ
ПРЕДСТАВНИЦЬКИХ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ 56

ПОЛІТИЧНА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Білозерова Яна (Yana Bilozerova).
POLITICAL EDUCATION AS A LEVER OF THE INFLUENCE OF THE
INTELLECTUAL ELITE ON THE POLITICAL-GOVERNING ELITE 62

Кондратьєва Анна.
ПОЛІТИЧНА ОСВІТА В УКРАЇНІ В РАМКАХ РОЗВИТКУ
НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ 65

Левчук Олександр.
ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОГО МЕХАНІЗМУ ПОДОЛАННЯ
ЕКСТРЕМІЗМУ В РАМКАХ ДЕМОКРАТИЧНОГО ТРАНЗИТУ 68

Пикало Олександр.
ПОЛІТИЧНА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ 73

Подлєсна Ганна.
ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПОЛІТИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ 77

ЦІННІСНО-СВІТОГЛЯДНІ АСПЕКТИ ПОЛІТИЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Бульбенюк Світлана.
ПОЛІТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ВАЖЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ
КУЛЬТУРИ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ 82

Гарус Владислав.
СУТНІСТЬ І ПРИНЦИПИ ПОЛІТИЧНОЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ 86

Ільченко Алла.
СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ЦІННОСТІ В ЖИТТІ ЛЮДИНИ:
СУТНІСТЬ, ФУНКЦІЇ ТА ДЖЕРЕЛА 89

Лисенко Юлія. ЦІНІСНО-СВІТОГЛЯДНІ АСПЕКТИ ПОЛІТИЧНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ: РОЛЬ ЛЮДИНИ У МЕХАНІЗМІ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ	92
Макарець Світлана. НАЦІОНАЛЬНІ ІНТЕРЕСИ ЯК ОСНОВНА КАТЕГОРІЯ КОНЦЕПЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ	96
Павлов Артем. ПОЛІТИЧНИЙ КОНТЕКСТ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ РІШЕНЬ В УКРАЇНІ: ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ АСПЕКТИ	99
Пасічник Віктор. ДО ПИТАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	103
Торський Віталій. УЧАСТЬ У ВИБОРАХ ЯК ФОРМА СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ АКТИВНОСТІ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ	106
Помаз Юлія. ПРОЦЕС ВТІЛЕННЯ ОСНОВНИХ ПРИНЦИПІВ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ РЕЛІГІЇ В 1950-1960-Х РОКАХ В УКРАЇНСЬКІЙ РСР	109

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ТРАНСФОРМАЦІЙ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Бобровський Максим. ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО ЯК НОВИЙ ІСТОРИЧНИЙ ЕТАП РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА	114
Дроботя Яна, Дорошенко Ольга. ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА НА ТРАНСФОРМАЦІЮ БАНКІВСЬКОГО БІЗНЕСУ	116

суспільства: колективна монографія / за наук. редакцією Т. Шаравари. Київ: Видавництво Ліра-К, 2021. С. 120–125. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/6509/politychnittransformaciyi.pdf>

3. Фесенко В.В. Особливості та тенденції розвитку політичної культури в українському суспільстві. *Українська правда*. (дата звернення: 27.12.2020). URL: <https://blogs.pravda.com.ua/authors/fesenko/5ab61e2b1e0ad/>

*Віталій Торський,
здобувач вищої освіти СВО бакалавр
спеціальності Політологія,
Науковий керівник – Світлана Макарець,
кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін,
Полтавський державний аграрний університет*

УЧАСТЬ У ВИБОРАХ ЯК ФОРМА СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ АКТИВНОСТІ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

Майже третину населення сучасної України складає молодь до категорії якої, згідно із Законом України «Про основні засади молодіжної політики» від 27 квітня 2021 р., належать особи віком від 14 до 35 років [1]. Молодь на відміну від представників старших поколінь і вікових груп є мобільною і динамічною складовою сучасного українського суспільства. Її потенціал і знання є запорукою прогресивного розвитку нашої держави, яка обрала для себе шлях демократичних перетворень. Важливу роль відіграє сьогодні молодь у процесах політичних трансформацій, адже саме вона здійснює значну підтримку новообраного політичного курсу, сприймаючи західні демократичні цінності з урахуванням власних національно унікальних традицій, виступаючи не лише об'єктом, але й активним суб'єктом нової політики [2, с. 209].

Серед різних форм суспільно-політичної активності молоді найбільш поширеною і масовою є участь у виборах (місцевих або державного рівня), хоча

при цьому молодь традиційно залишається найпасивнішою електоральною групою.

Згідно з даними соціологічних досліджень необхідність своєї участі у виборах молоді люди пояснюють різними факторами, найвагомими серед яких є громадянський обов'язок (54,9% (2019 р.) і 63,3% (2021 р.)) і можливість електорально репрезентувати свою підтримку або не підтримку політичного курсу держави й місцевого керівництва (39,4% і 35,7% відповідно). Серед інших факторів – можливість підтримати партію, кандидата, яким симпатизуєш; небажання, щоб до влади прийшли партія, кандидат, яким не довіряєш; брати участь, щоб у виборний орган пройшла людина, котра представляє наш округ, регіон; звичка приходити на виборчу дільницю; участь у виборах бере все близьке оточення (родичі, друзі, сусіди та інші); просто цікаво, хто переможе у змаганні партій, кандидатів; представники партії, кандидата «зацікавлюють» подарунками, грошима [3, с. 30; 4, с. 20].

Аналіз офіційної статистики, результатів екзит-полів, соціологічних досліджень дозволяє нам прослідкувати динаміку змін рівня участі молоді у виборчих кампаніях різних років: під час проведення парламентських виборів 1998 р. – 67%, першого туру президентських виборів 1999 р. – 61%, парламентських виборів 2002 р. – 59%, повторного другого туру президентських виборів 2004 р. – 71%, парламентських виборів 2006 р. – 57%, президентських виборів 2010 р. – 57%, парламентських виборів 2012 р. – 47% [5, с.345], парламентських виборів 2014 р. – 34% [3, с.51], президентських виборів 2014 р. – 44%, президентських виборів 2019 р. – 40% [6]. Найнижчою ж за роки незалежності України електоральна активність молоді – 27% [7] була під час парламентських виборів 2019 р. Отже, є усі підстави говорити про існування тривалої тенденції до зниження відсотка участі молодих людей у виборчому процесі.

Логічно постає питання: «Чому молодь не хоче іти на вибори?» Більша частина молоді не відчуває потреби голосувати та взагалі брати участь у будь-

який політичних процесах через: відсутність впевненості в тому, що твій голос щось вирішує, а результати виборів визначені наперед; нерозуміння необхідності виконання свого громадянського обов'язку; недовіру до виборчої системи; бюрократичні перепони при зміні місця голосування; негативне ставлення до політиків, яких вбачають продажними лицемірами; звичайне небажання.

Отже, наразі рівень участі молоді у громадсько-політичному житті країни загалом і у виборах зокрема не відповідає соціально-демографічній значущості цієї категорії населення та рівневі її участі в господарсько-економічному житті. Тому вкрай необхідним є пошук максимально ефективних шляхів і способів, які були б актуальними й цікавими молоді, задля кардинальної зміни такої ситуації.

Джерела та література:

1. Про основні засади молодіжної політики : Закон України від 27 квітня 2021 р. № 1414-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#n356> (дата звернення 10.02.2022).

2. Каретна О. О. Політична активність молоді як чинник становлення незалежності. *Актуальні проблеми політики*. 2013. Вип. 48. С. 208–217.

3. Становище молоді в Україні. Аналітичний звіт, складений Робочою групою ООН у справах молоді. Київ, 2019. 79 с. URL : <https://ukraine.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/THE%20STATE%20OF%20YOUTH%20IN%20UKRAINE%202019%20%D1%83%D0%BA%D1%80%20%D1%84%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D0%BB.pdf> (дата звернення 10.02.2022).

4. Становище молоді України 2021. Репрезентативне соціологічне дослідження. URL: https://mms.gov.ua/storage/app/sites/16/Molodizhna_polityka/stanovishche-molodi-2021.pdf (дата звернення 10.02.2022).

5. Свиридов К. Соціально-політична активність студентів у контексті державної політики. *Наукові записки Інституту політичних і*

етнонаціональних досліджень ім. І.Ф.Кураса НАН України. 2014. Вип. 2 (70). С. 344–352.

6. Как проголосовали милениалы? URL: <https://www.pravda.com.ua/rus/columns/2019/04/24/7213450/> (дата звернення 10.02.2022).

7. На парламентських виборах проголосували лише 27% молоді. URL: <https://uatv.ua/uk/na-parlamentskyh-vyborah-progolosuvaly-lyshe-27-molodi-tsentr-razumkova/> (дата звернення 10.02.2022).

*Юлія Помаз,
кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін,
Полтавський державний аграрний університет*

ПРОЦЕС ВТІЛЕННЯ ОСНОВНИХ ПРИНЦИПІВ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ РЕЛІГІЇ В 1950-1960-Х РОКАХ В УКРАЇНСЬКІЙ РСР

Стратегія державної політики у сфері релігії в 1950-1960 рр. визначалася антицерковним спрямуванням комуністичної ідеології. Упродовж 1953-1955 рр. були зроблені деякі спроби демократизації суспільного життя в СРСР й УРСР. Проте, засади політики партійно-державних інституцій відносно РПЦ визначалися ідеями ідеологічної боротьби з релігією, обмеження церковної самостійності, ліквідації її політичного впливу, курсом на формування безрелігійної свідомості.

На початку 1950-х рр. кількість православних церков і молитовень в країні продовжувала зменшуватись. Упродовж 1948-1950 рр. в УРСР з обліку діючих було знято 629 церков і 10 монастирів. Станом на 1 січня 1951 р. у республіці діяли 8864 православні церкви і молитовні будинки. В УРСР функціонували 13 чоловічих і 26 жіночих монастирів [1, с. 5, 10, 13].

Поряд із скороченням церков неухильно зменшувалась і чисельність